

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“ ” 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

Розробник

Броннікова Л.В.

Завідувач кафедри спеціальності
054 Соціологія

Мейжис І.А.

Завідувач кафедри
спеціальності 053 Психологія

Лисенкова І.П.

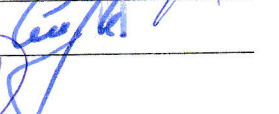
Гарант спеціальності 053

Лисенкова І.П.

Директор медичного факультету

Грищенко Г.В.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Директор ННІПО

Норд Г.Л.

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Філософія науки	
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	053 Психологія	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Психологія	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	6	
Навчальний рік	2020-2021	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	11	17
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	5,5 кредитів / 165 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30	10
	30	8
	105	147
Відсоток аудиторного навантаження	36 %	11 %
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	Залік	Залік

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Навчальна дисципліна **"Філософія науки"** є нормативною, входить до циклу дисциплін загальної підготовки і є важливою складовою частиною гуманітарної підготовки студентів. Вивчення курсу дає можливість студентам використовувати здобуті знання у своїй науковій діяльності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід емпіричних досліджень.

Курс розрахований на вивчення, опрацювання і усвідомлення фундаментальних філософських питань наукового пізнання та їх практичного застосування у сфері соціально-поведінкових наук.

Мета навчального курсу:

окреслити коло проблематики філософії наукового пізнання; виявити його історичні та сучасні параметри; ознайомити студентів з основними ідеями, напрямками, класичними творами з вказаної тематики, а також з новітніми оригінальними текстами відповідної проблематики.

Курс ставить наступні завдання:

- показати роль методології наукового знання у становленні та розвитку науки;
- ознайомити з історією осмислення феномену науки у філософській традиції;
- сприяти вдосконаленню логічного мислення студентів;
- пов'язувати проблеми конкретно-наукових досліджень у фахових сферах із загально-філософськими положеннями.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей:**

Для спеціальності 053 «Психологія»

Загальні компетентності	ЗК1	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. .
	ЗК2	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1	Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
	СК2	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

2.3. Очікувані результати навчання

В результаті вивчення курсу студенти мають знати:

- основні етапи розвитку філософії науки;
  - категоріально-понятійний апарат курсу;
- актуальні питання сучасної філософії наукового пізнання.

Крім того, студенти мають набути таких навичок як:

- застосовувати категоріальний апарат філософії науки до власних наукових досліджень;
- орієнтуватися у методологічних проблемах сучасних наук;
- формувати власний світогляд відповідно до принципів сучасної науки та вимог сьогодення;
- володіти системним мисленням;
- використовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

Для спеціальності 053 «Психологія»

ПР2	Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
ПР3	Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

3.1 Денна форма навчання

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
1	Філософія науки: основні поняття та дефініції.	2	2	15
2	Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції	4	4	20
3	Структура наукового пізнання	6	6	20
4	Методологічний арсенал науки	6	6	20
5	Основні концепції філософії науки.	6	6	15
6	Наука, суспільство, цивілізація	6	6	15
Всього за курсом		30	30	105

3.2 Заочна форма навчання

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
1	Філософія науки: основні поняття та дефініції.	2	-	20
2	Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції	-	-	25
3	Структура наукового пізнання	2	2	25
4	Методологічний арсенал науки	2	2	32
5	Основні концепції філософії науки.	2	2	20
6	Наука, суспільство, цивілізація	2	2	25
Всього за курсом		10	8	147

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

План лекцій для денної форми навчання

№ лекції	Кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1	2	Філософія науки: основні поняття та дефініції.	<p>Предмет і структура філософії науки. Філософія науки як галузь філософського знання. Філософський аналіз сутності науки і її соціальних функцій.</p> <p>Становлення наукового знання – від переднаукового знання до наукового опису дійсності. Наука, паранаука, теологія.</p> <p>Три аспекти буття науки: наука як виробництво нового знання, як соціальний інститут, як особлива сфера культури. Проблемне поле філософії науки.</p>
Лекція 2	2	Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції	<p>Антична цивілізація як осередок розвитку науки. Властивості наукового пізнання: підпорядкованість єдиному принципу, закону; системний характер знання; логічна послідовність; підтверджуваність фактами тощо. Система наук у античному світі.</p> <p>Теологічний контекст розвитку наукового мислення в середні віки. Поява перших європейських університетів.</p> <p>Гуманістична спрямованість наукового пізнання доби Відродження. Основні досягнення натурфілософії – творчість М.Коперника, Дж.Бруно, Г.Галілея.</p>

Лекція 3	2	Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції	<p>Формування новочасової науки. Природа як математичний універсум. Становлення класичного ідеалу наукової раціональності. Емпіризм та раціоналізм. Індуктивний метод Ф.Бекона. Картезіанська методологія пізнання. Наукова програма І.Ньютона.</p> <p>Специфіка механістичного природознавства 17 ст. Культ розуму, пропаганда науки та освіти у добу Просвітництва. Інституціональна організація науки. Наука як професійна діяльність.</p> <p>Еволюційні ідеї в біології 19 ст. Теорія походження видів Ч.Дарвіна. Наукові відкриття у фізиці кінця 19- початку 20 ст. Створення квантово-релятивістської фізики . Гуманітарні науки та суспільствознавство 20 ст. Специфіка постнекласичної науки.</p> <p>Поява Великої науки у 20 ст. Зміни у системі наукової комунікації. Дисциплінарна організація сучасної науки: математика, природознавство, технічні і соціально-гуманітарні науки.</p> <p>Зміст та евристичний потенціал синергетики. Філософія і методологія нелінійного природознавства. Глобальний еволюціонізм як основа сучасної наукової картини світу. Образ науки майбутнього.</p>
Лекція 4	2	Структура наукового пізнання	<p>Теоретична та практична діяльність людини. Особливості чуттєвого пізнання та його роль у процесі наукового дослідження, форми чуттєвого пізнання. Сутність раціонального пізнання та його значення у процесі наукового дослідження.</p>
Лекція 5	2	Структура наукового пізнання	<p>Особливості емпіричного рівня пізнання. Форми і методи емпіричного рівня. Психологічний експеримент.</p>

Лекція 6	2	Структура наукового пізнання	Поняття теоретичного рівня наукового пізнання Науковий факт, проблема, ідея та гіпотеза, закон, концепція, теорія як форми наукового пізнання . Відносний характер емпіричного і теоретичного рівнів наукового пізнання. Поняття наукового факту у природничих і соціально-поведінкових науках.
Лекція 7	2	Методологічний арсенал науки	Поняття методу та методології. Індуктивний метод наукового пізнання, його переваги та обмеженість. Дедуктивний метод наукового пізнання, його особливості.
Лекція 8	2	Методологічний арсенал науки	Розвиток методології наукового пізнання у XIX-XX століттях. Загальнонаукові методи наукового пізнання: аналіз, синтез, моделювання, спостереження.
Лекція 9	2	Методологічний арсенал науки	Методологія сучасних психологічних наук. Біографічний метод. Психодіагностика. Метод опитування.
Лекція 10	2	Основні концепції філософії науки.	Класична, неklasична та постнеklasична наукова раціональність. Методологічні принципи філософії постпозитивізму (К.Поппер, І.Лакатос, Т.Кун, П.Фейєрабенд) та їх значення в еволюції сучасного наукового знання.
Лекція 11	2	Основні концепції філософії науки.	Гіпотетико-дедуктивна модель К.Поппера. Концепція дослідницьких програм І.Лакатоса. Структура наукових революцій за Т.Куном.
Лекція 12	2	Основні концепції філософії науки.	Постнеklasична раціональність в умовах інформаційного суспільства. Новітня західна філософія науки.

Лекція 13	2	Наука, суспільство, цивілізація	Особливості сучасної науки. Вплив техніки і новітніх технологій на всі сфери життєдіяльності соціуму. Позитивні та негативні наслідки науково-технічного прогресу. Роль науки в життєдіяльності суспільства. Проблема неоднозначності світоглядних інтерпретацій новітніх досягнень науки.
Лекція 14	2	Наука, суспільство, цивілізація	Моральні та правові регулятиви розвитку науки. Відповідальність вченого. Етика науки.
Лекція 15	2	Наука, суспільство, цивілізація	Наука і глобальні проблеми. Шляхи вирішення глобальних проблем сучасності.

План лекцій для заочної форми навчання

№ лекції	Кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1	2	Філософія науки: основні поняття та дефініції.	Філософія науки як галузь філософського знання. Філософський аналіз сутності науки і її соціальних функцій. Становлення наукового знання – від переднаукового знання до наукового опису дійсності. Наука, паранаука, теологія. Три аспекти буття науки: наука як виробництво нового знання, як соціальний інститут, як особлива сфера культури. Проблемне поле філософії науки.
Лекція 2	2	Структура наукового пізнання	Теоретична та практична діяльність людини. Особливості чуттєвого пізнання та його роль у процесі наукового дослідження, форми чуттєвого пізнання. Сутність раціонального пізнання та його значення у процесі наукового дослідження. Особливості емпіричного рівня пізнання. Форми і методи емпіричного рівня. Спостереження та експеримент у психології. Поняття теоретичного рівня наукового пізнання Науковий факт, проблема, ідея та гіпотеза, закон, концепція, теорія як форми наукового пізнання . Відносний характер

			емпіричного і теоретичного рівнів наукового пізнання. Поняття наукового факту у природничих і гуманітарних науках.
Лекція 3	2	Методологічний арсенал науки	Індуктивний метод наукового пізнання, його переваги та обмеженість. Дедуктивний метод наукового пізнання, його особливості. Розвиток методології наукового пізнання у XIX-XX століттях. Загальнонаукові методи наукового пізнання: аналіз, синтез, моделювання, ідеалізація, аналогія.
Лекція 4	2	Основні концепції філософії науки.	Класична, некласична та постнекласична наукова раціональність. Методологічні принципи філософії постпозитивізму (К.Поппер, І.Лакатос, Т.Кун, П.Фейєрабенд) та їх значення в еволюції сучасного наукового знання. Гіпотетико-дедуктивна модель К.Поппера. Концепція дослідницьких програм І.Лакатоса. Структура наукових революцій за Т.Куном. Постнекласична раціональність в умовах інформаційного суспільства. Новітня західна філософія науки..
Лекція 5	2	Наука, суспільство, цивілізація.	Особливості сучасної науки. Вплив техніки і новітніх технологій на всі сфери життєдіяльності соціуму. Позитивні та негативні наслідки науково-технічного прогресу. Роль науки в життєдіяльності суспільства. Проблема неоднозначності світоглядних інтерпретацій новітніх досягнень науки. Моральні та правові регулятиви розвитку науки. Відповідальність вченого. Етика науки. Наука і глобальні проблеми. Шляхи вирішення глобальних проблем сучасності.

4.2 Плани семінарських занять для денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Предмет і завдання філософії науки. Заняття 1. 1. Основні поняття філософії науки: наука, знання, істина, пізнання та ін. 2. Предмет філософії науки. 3. Філософія і наука: «історія» відносин, перспективи взаємодії. 4. Генезис і структура філософії науки.	2

2	Виникнення науки. Основні етапи розвитку науки Заняття 1. 1. Антична наука. 2. Середньовічна наука. 3. Формування новочасової науки. Класична механіка та її значення. Заняття 2. 1. Еволюційні ідеї у біології 19 ст. 2. Фізика кінця 19 – початку 20 ст. 3. Досягнення науки і техніки 20 ст. Проблеми соціально-гуманітарного знання. 4. Постнекласична наука та її особливості.	2 2
3	Структура наукового пізнання Заняття 1. 1. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання. 2. Особливості емпіричного рівня та його форми. Заняття 2. 1. Особливості теоретичного рівня: методи. 2. Специфіка методів у сучасній соціології. 3. Специфіка методології у психологічних науках. Заняття 3. 1. Особливості теоретичного рівня: форми. 2. Проблема, теорія, концепція, гіпотеза та їх специфіка у соціології. 3. Проблема, теорія, концепція, гіпотеза у психологічних науках.	2 2 2
4.	Методологічний арсенал науки Заняття 1. 1. Поняття наукового методу. 2. Поняття «підхід», «програма», «метод», «алгоритм». Заняття 2. 1. Загальнонаукові методи пізнання: абстрагування та ідеалізація. 2. Дедукція та індукція. 3. Аналіз і синтез. Заняття 3. 1. Методологія сучасної психології. 2. Основні методи та їх комбінації в психологічних науках.	2 2 2
5.	Основні концепції філософії науки Заняття 1 1. Критичний раціоналізм К.Поппера. Альтернативність	2

	у науці. 2.І.Лакатос та його концепція дослідницьких програм. Заняття 2 1.Структура наукових революцій (за Т.Куном). 2.Критика науки у концепції П.Фейєрабенда. Заняття 3 1.Новітня західна філософія науки. 2.Емпіричний поворот у філософії науки.	2 2
6.	Наука, суспільство, цивілізація Заняття 1 1.Особливості сучасної науки. 2.Модернізація суспільного життя. Заняття 2 1.Відповідальність вченого. 2.Етика науки. Заняття 3 1.Наука і глобальні проблеми. 2.Класифікація глобальних проблем. 3.Роль міждисциплінарного підходу до вирішення глобальних проблем.	2 2 2
	Всього:	30

Плани семінарських занять для заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Структура наукового пізнання 1.Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання. 2.Особливості емпіричного рівня та його форми. 3.Особливості теоретичного рівня, його форми та методи. 4.Специфіка методів у психологічних науках.	2
2	Методологічний арсенал науки Заняття 1. 1.Поняття наукового методу. 2.Поняття «підхід», «програма». «метод», «алгоритм». Заняття 2. 1.Загальнонаукові методи пізнання: абстрагування та ідеалізація. 2.Дедукція та індукція. 3.Аналіз і синтез.	2

3	Основні концепції філософії науки 1.Критичний раціоналізм К. Поппера. 2.І.Лакатос та його концепція дослідницьких програм. 3.Структура наукових революцій (за Т. Куном). 4. Новітня західна філософія науки.	2
4	Наука, суспільство, цивілізація 1.Особливості сучасної науки. 2.Відповідальність вченого. Етика науки. 3.Наука і глобальні проблеми.	2
	Всього:	8

4.3. Завдання для самостійної роботи студентів денної форми навчання

Індивідуальні завдання

Студент обирає одне із завдань та виконує його у письмовому вигляді. Обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту.

- 1.Чому виникнення науки не є самоочевидним?
- 2.Які основні етапи розвитку науки і техніки вам відомі?
- 3.Чому відбуваються наукові революції?
- 4.У чому полягає системний характер наукового знання?
- 5.У чому полягає несуперечливий характер наукового знання?
- 6.Як вплинуло на філософію формування наукового мислення?
- 7.Які спільні риси науки та паранауки вам відомі?
- 8.Коли і чому наука стала соціальним інститутом?
- 9.Які функції виконує філософія у науковому пізнанні?
- 10.Які етапи розвитку філософії науки вам відомі?
- 11.Які джерела та види знань вам відомі?
- 12.Порівняйте різні визначенні наукового методу в класичній, некласичній та постнекласичній науці.
13. Опишіть структуру емпіричного рівня організації наукового пізнання.
- 14.Коли і чому виникла етика науки?
- 15.Опишіть структуру теоретичного рівня організації наукового пізнання.
- 16.У чому полягають відмінності концепцій філософії науки К. Поппера і Т. Куна?
- 17.Чому виникла філософія науки як окрема галузь знання?
18. Як використовується опис в психології?
- 19.Як використовується експеримент в психологічних науках?
- 20.Як використовується метод спостереження в психології?

Контрольна робота для заочної форми навчання

Написати есе на одну із запропонованих тем:

1. Чому виникнення науки не є самоочевидним?
2. Які основні етапи розвитку науки і техніки вам відомі?
3. Чому відбуваються наукові революції?
4. У чому полягає системний характер наукового знання?
5. У чому полягає несуперечливий характер наукового знання?
6. Як вплинуло на філософію формування наукового мислення?
7. Які спільні риси науки та паранауки вам відомі?
8. Коли і чому наука стала соціальним інститутом?
9. Які функції виконує філософія у науковому пізнанні?
10. Які етапи розвитку філософії науки вам відомі?
11. Які джерела та види знань вам відомі?
12. Порівняйте різні визначенні наукового методу в класичній, некласичній та постнекласичній науці.
13. Опишіть структуру емпіричного рівня організації наукового пізнання.
14. Коли і чому виникла етика науки?
15. Опишіть структуру теоретичного рівня організації наукового пізнання.
16. У чому полягають відмінності концепцій філософії науки К. Поппера і Т. Куна?
17. Чому виникла філософія науки як окрема галузь знання?
18. Як використовується опис в психології?
19. Як використовується експеримент в психологічних науках?
20. Як використовується метод спостереження в психології?

Вимоги до написання філософського есе

- виокремлення в структурі тексту короткого вступу, змістовної основної частини і обґрунтованих висновків;
- чіткість формулювання суті проблеми;
- залучення історико-філософського матеріалу для розкриття суті проблем;

- поєднання глибини і всебічності розгляду проблеми з доступністю і чіткістю презентації власної позиції;
- логічність і послідовність викладу власної позиції;
- самостійність мислення і оригінальність викладу матеріалу;
- використання набутих філософських знань, оперування філософською термінологією;
- відсутність т.зв. «безкавичного» цитування філософських першоджерел та інших наукових чи популярних робіт, тобто плагіату.

Розділ 5. Підсумковий контроль

5.1. Питання до заліку

1. Предмет і завдання філософії науки.
2. Місце науки в системі духовної культури. Основні функції науки.
3. Засади науки: норми наукового дослідження, наукова картина світу, філософські засади.
4. Історичний тип наукової раціональності як система засад науки.
5. Основні історичні етапи розвитку європейської науки.
6. Проблема походження науки.
7. Наука як соціальний та історичний феномен. Основні аспекти існування науки: система знань, вид діяльності, соціальний інститут.
8. Особливості наукового пізнання.
9. Філософія і наука в античному світі.
10. Основні досягнення античної науки.
11. Основні досягнення середньовічної науки.
12. Основні досягнення науки доби Відродження.
13. Натурфілософія М. Коперника і Г. Галілея.
14. Основні досягнення науки 17 ст.
15. Значення теорії класичної механіки для формування класичної науки.
16. Проблема методу пізнання у філософії Нового часу.
17. Основні досягнення природознавства 19 ст.
18. Особливості некласичного етапу розвитку науки.

19. Постнекласичний етап розвитку науки: синергетика.
20. Емпіричний рівень наукового пізнання: опис.
21. Теоретичний рівень наукового пізнання: форми.
22. Теоретичний рівень пізнання: методи.
23. Теоретичний рівень пізнання: підходи.
24. Взаємодія рівнів наукового пізнання (на прикладі психології).
25. Факт в структурі наукового знання.
- Гіпотеза як форма розвитку наукового пізнання.
27. Специфіка теорій у сучасних психологічних науках.
28. Специфіка методології у сучасній психології.
29. Сучасна наукова картина світу.
30. Філософська методологія і її значення для розвитку науки.
31. Поняття наукового методу. Типологія методів.
32. Поняття парадигми наукового пізнання.
33. Поняття «наукова революція».
34. Проблема істини у сучасній філософії науки.
35. Неопозитивізм: емпіричний редукціонізм, принцип верифікації.
36. Постпозитивізм.
37. Концепції новітньої західної філософії науки.
38. Екологія як глобальна проблема та інтегруюча тенденція сучасної науки.
39. Моральні та правові регулятиви розвитку науки.
40. Наука як соціальний інститут.
41. Проблема гуманізації науки.
42. Етика вченого.
43. Проблема співвідношення свободи наукової творчості й відповідальності дослідника в сучасній науці.
44. Структура наукової теорії.
45. Емпіричний рівень наукового пізнання: порівняння.
46. "Римський клуб" : місце його діяльності в формуванні екологічного мислення, вплив на світову громадську думку.
47. Емпіричний рівень наукового пізнання: вимірювання.

48. Емпіричний рівень наукового пізнання: експеримент.
49. Емпіричний рівень наукового пізнання : спостереження.
50. Статус науки в сучасному соціумі.
51. Проблеми комунікації в сучасній науці.
52. Наукове співтовариство як соціальна група.
53. Теорія критичного раціоналізму К. Поппера.
54. Методологія науково-дослідницьких програм І. Лакатоса.
55. Концепція наукових парадигм та революцій Т. Куна.
56. Глобальні наукові революції.
57. Ідеї філософської герменевтики та їх значення для науки.
58. Методологічні концепції історизму (Т. Кун., С. Тулмін).
59. «Методологічний анархізм» П. Фейєрабенда.
60. Етика науки.

5.2 Зразок «нульового» варіанту залікового білету

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П. Могили
Рівень вищої освіти – магістр
Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 053 «Психологія»

Навчальна дисципліна
Філософія науки

1. Структура наукової теорії (15 балів).
2. Етика науки (15 балів).

Затверджено на засіданні кафедри соціології. Протокол № ___ від «___» 20__ року.

Завідувач кафедри
Підготувала

Мейжис І.А.
Броннікова Л.В.

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку(іспиті) згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

6.1.1. Денна форма навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Опитування та виступи на групових заняттях (передбачено 15 відповідей)	15 x 3 = 45	Протягом семестру
2.	Письмове індивідуальне завдання (1 питання)	25	14 навчальний тиждень
3.	Залік	30	Заліково-іспитова сесія
	Всього	100	

6.1.2. Заочна форма навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Опитування та виступи на групових заняттях (передбачено 5 відповідей)	5 x 5 = 25	Протягом триместру
2.	Контрольна робота	45	Перед початком сесії
3.	Залік	30	Заліково-іспитова сесія
	Всього	100	

6.2. Критерії оцінювання

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті денної форми навчання - 3 бали, заочної форми навчання – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Письмове індивідуальне завдання для денної форми навчання.

Критеріями оцінювання виступають: самостійність викладення матеріалу, приклади із своєї фахової галузі.

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні джерела

1. Агацці А. Етика і наука//Філософська і соціологічна думка. - 1991.- №9.
2. Добронравова Ш., Білоус Т, Комар О. Новітня західна філософія науки. – К, 2008.
3. Дротянко Л. Філософія наукового пізнання. - К.,2010.
4. Кримський С. Під сигнатурою Софії. – К., 2008.
5. Кун Томас. Структура наукових революцій. — К. , 2001.
6. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки. Навч.посібник. – Львів, 2016.

7.2. Додаткові джерела

1. Лук'янець В.С, Кравченко О.М., Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс. - К., 2000.
2. Людина і культура в умовах глобалізації. - К., 2013.
3. Онопрієнко В.І., Онопрієнко М.В. Історія, філософія, соціологія науки і техніки. – К., 2014.
4. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник . –Львів, 2017.
5. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. – К. , 2018.
6. Цехмістро У. Голістична філософія науки .- Харків, 2013.

7.3 Інформаційні ресурси

1. <http://postnauka.ru>
2. www.info-library.com.ua
3. <http://www.ifilosofia.ru>